

คุณค่าและอรรถประโยชน์ของหนังสือนี้
เป็นผลจากการสร้างพื้นฐานพลังใจจาก
ดวงขวัญ และ ขวัญนภีศร์ ดำรงศิริ

ภริยาและธิดา ผู้เป็นที่รักยิ่ง
ทำให้มีกำลังใจมุ่งมั่น จนบรรลุความสำเร็จ
ขอมอบค่าความดีนี้ไว้

แต่
เธอก็ทั้งสอง

ประกาศคุณูปการ

ผู้เรียบเรียงขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งต่อรองศาสตราจารย์เทียมใจ คมกฤส แห่งภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้กรุณาอนุญาตให้นำข้อความบางบทตอนจากหนังสือเรื่อง “การป่าไม้แห่งประเทศไทย” ซึ่งเรียบเรียงโดยท่านศาสตราจารย์เทียม คมกฤส วน.ด. (กิตติมศักดิ์) อดีตอธิบดีกรมป่าไม้ และอดีตคณบดีคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มาเผยแพร่ในหนังสือเล่มนี้เพื่อเสริมสารัตถประโยชน์ในการศึกษาทางพฤกษอนุกรมวิธานให้กว้างไกลยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณต่อท่านผู้เรียบเรียงเอกสาร งานค้นคว้า งานวิจัย และงานเผยแพร่ความรู้ทางพฤกษศาสตร์ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ซึ่งหนังสือนี้ได้ประมวลเอาข้อมูลและภาพประกอบมาแสดงและอ้างอิง เพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจให้แจ่มแจ้งชัดเจน และลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณ คุณศรีวิรัตน์ เทียงถาวร จากหน่วยวิทยุและโทรทัศน์การศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้รับการะในการจัดพิมพ์ต้นฉบับให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยด้วยความเต็มใจ

ขอขอบคุณ คุณพจนันท์ ดำรงศิริ และท่านผู้มีได้ระบุนามในที่นี้อีกหลายท่าน ที่ได้ช่วยให้การจัดเตรียมต้นฉบับดำเนินไปด้วยความราบรื่นเป็นอย่างดี.

ณพพร ดำรงศิริ

กันยายน 2526

คำนำ

การพิมพ์ครั้งที่ห้า

หนังสือพจนานุกรมวิธาน ได้รับการจัดพิมพ์เผยแพร่โดยมหาวิทยาลัยรามคำแหง มาแล้วสี่ครั้ง จำนวนโดยรวมประมาณ 2,000 เล่ม ได้รับการบอกกล่าวหนังสือนี้ได้สนองประโยชน์ต่อนิสิต นักศึกษา และผู้ปฏิบัติงานทางพฤกษศาสตร์ ในหน่วยงานและสถาบันต่าง ๆ ทั่วประเทศ อีกทั้งได้สำรวจแหล่งจำหน่ายตำราวิชาการ พบว่ามีนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิได้เรียบเรียงผลงานในลักษณะใกล้เคียงกันกับหนังสือนี้ ออกมาเสนอต่อผู้สนใจอีกหลายหัวเรื่อง ทำให้เกิดความปิติว่า ความพยายามที่จะกระตุ้นเร้าให้มีการเผยแพร่วิชาการด้านพฤกษศาสตร์สาขาอนุกรมวิธาน เริ่มปรากฏผล และเป็นการเปิดทางเลือกที่หลากหลายให้แก่ผู้สนใจอีกด้วย

ปัจจุบัน ประเทศไทยยังขาดบุคลากรทางสาขาพจนานุกรมวิธานอีกมาก จึงหวังให้หนังสือนี้มีส่วนช่วยเพิ่มพูนทักษะและความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรด้านพืชพรรณแก่ผู้ประสงค์เรียนรู้ในระดับหนึ่ง

ในการจัดพิมพ์ครั้งนี้ ได้พยายามสำรวจและแก้ไขความบกพร่องที่หลงเหลือจากการพิมพ์ครั้งก่อน ๆ ให้หมดไป แต่อาจมีศัพท์บางคำที่ยังไม่สอดคล้องกับศัพท์บัญญัติทางพฤกษศาสตร์ของราชบัณฑิตยสถานที่เคยแพร่เมื่อต้นปี พ.ศ. 2542 เช่น เกสรตัวผู้ เกสรตัวเมีย ศัพท์พฤกษศาสตร์ บัญญัติให้ใช้เป็น เกสรเพศผู้ เกสรเพศเมีย เป็นต้น จึงขอแนะนำท่านผู้ใช้หนังสือเล่มนี้ว่า หากมีความสงสัยการใช้ศัพท์คำใด โปรดตรวจสอบอ้างอิงจากหนังสือศัพท์พฤกษศาสตร์ ของราชบัณฑิตยสถาน เพื่อหาข้อยุติ

ณพพร ดำรงค์ศิริ

สาขาพฤกษศาสตร์ ภาควิชาชีววิทยา
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
กรุงเทพฯ 10240

กรกฎาคม 2542

คำนำ

ในวงวิชาการทางภาษาศาสตร์ปัจจุบันมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่าง ๆ ได้เรียบเรียงหนังสือตำราเป็นภาษาไทยอยู่มากมายหลายสาขาวิชา ยังประโยชน์ให้แก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา และท่านผู้สนใจเป็นอย่างมาก ทั้งเป็นการช่วยปลูกฝังความนิยมเกี่ยวกับเรื่องราวทางวรรณไม้นั้นอย่างแพร่หลายกว้างขวาง แต่กระนั้นก็ตามหนังสือวิชาการเกี่ยวกับสาขาภาษษอนุกรมวิธานในลักษณะที่เป็นหลักการทั่ว ๆ ไป ยังมีผู้เรียบเรียงออกมาน้อยเรื่อง อีกทั้งการกระจายแพร่หลายก็อยู่ในบริเวณจำกัดเฉพาะแวดวงของนักวิชาการอาชีพและวงการวิจัยเท่านั้น แม้ว่าในบ้านเมืองของเรามีผู้ทรงความรู้เป็นเลิศทางด้านนี้อยู่หลายท่านก็ตาม ทำให้ผู้ประสงค์หรือจำเป็นต้องศึกษาวิชาการแขนงนี้ได้รับความไม่สะดวกในการค้นคว้าเอกสาร จำเป็นต้องไปพึ่งพาเอกสารภาษาต่างประเทศทำให้เกิดความท้อถอยเบื่อหน่ายและส่งผลไปถึงการเป็นข้อขัดขวางความแพร่หลายกว้างไกลของวิชาการด้านนี้ ผู้เรียบเรียงหนังสือเล่มนี้ในฐานะที่เป็นครูผู้สอนและสนใจงานทางภาษษอนุกรมวิธานได้ตระหนักและประสบกับปัญหาเรื่องนี้มาโดยตลอด จึงได้พยายามค้นคว้ารวบรวมเอกสารเกี่ยวเนื่องจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมาเรียบเรียงผสมผสานให้เป็นเรื่องราวที่ประกอบด้วยความรู้และหลักการทั่วไปอย่างกว้าง ๆ พอสมควรแก่ความจำเป็นเบื้องต้น โดยมุ่งจุดประสงค์สำคัญเพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างแรงจูงใจให้แก่ นิสิต นักศึกษา ที่มีความเกี่ยวข้องกับสาขาวิชานี้

เนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้จัดแบ่งออกเป็นสามภาค ภาคแรกเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติวิวัฒนาการและวิธีการศึกษาทางภาษษอนุกรมวิธานทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย รวมตลอดไปถึงนิยามศัพท์ทางรูปพรรณของพืช ภาคที่สองเป็นภาคพรรณนาถึงอนุกรมวิธานของพืชบางวงศ์ในประเทศไทย ส่วนภาคที่สามนั้นเป็นภาคผนวกเพื่อเสริมประกอบการศึกษาทางภาษษอนุกรมวิธานให้สมประโยชน์ยิ่งขึ้น

เนื่องด้วยพรรณพฤกษชาติในโลกปัจจุบันมีอยู่มากมายหลายพันธุ์ ทั้งระบบวิธีการจำแนกหมวดหมู่ที่จัดทำโดยผู้เป็นเอตทัคคะทางด้านนี้ ก็มีความหลากหลายจนสุดที่จะติดตามนำมาเรียบเรียงให้ครบถ้วนพร้อมเพรียงในเล่มเดียวกันนี้ได้ ผู้เรียบเรียงหนังสือเล่มนี้จึงเก็บนำมาพรรณนาเฉพาะพืชบางหมู่เหล่าที่เห็นว่ามีความจำเป็น สำคัญและสัมพันธ์ต่อพื้นภูมิประเทศของไทยเราเท่านั้น และด้วยเหตุจำกัดอีกหลายประการในเล่มนี้จึงได้เรียบเรียงเฉพาะหมวดหมู่ของพืชมีเมล็ดแต่เพียงประเภทเดียว

ผู้เรียบเรียงหนังสือเล่มนี้รู้สึกตระหนักและขอยืนยันว่าตนเองยังมีผู้ใช้ผู้เชี่ยวชาญหรือชำนาญการในเรื่องพฤษขนุกรมวิธานอย่างแตกฉานแต่ประการใด หากที่ตั้งใจเพียรพยายามเรียบเรียงหนังสือนี้ขึ้นมา ก็เพียงเพื่อประโยชน์ของผู้ประสงค์ศึกษาดังได้กล่าวไว้ในตอนต้น และหวังจะเร่งเร้าให้ท่านผู้ทรงความรู้ทางด้านนี้ได้เกิดแนวความคิดและกำลังใจที่จะสร้างผลงานเขียนและถ่ายทอดความรู้ของท่านให้เกิดประโยชน์และเป็นวิทยาทานให้แก่อนุชนไทยสืบไป

ดังนั้น ด้วยเหตุนี้หากท่านผู้อ่านได้พบความผิดพลาด ความไม่สมบูรณ์ในเนื้อหา และมีข้อคิดสิ่งใดอย่างไรที่จะทำให้หนังสือนี้ทรงประโยชน์ยิ่งขึ้น ขอได้โปรดท้วงติง แนะนำให้ทราบ ผู้เรียบเรียงจะขอน้อมรับคำชี้แนะจากท่านด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

ชื่อพฤษศาสตร์ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้ ผู้เรียบเรียงมิได้ระบุนามนักพฤษศาสตร์ผู้ตั้งชื่อกำกับไว้ด้วย ด้วยมีเจตนาจะสอบทานให้เป็นที่แน่ชัดและยังมีรายละเอียดปลีกย่อยที่จะต้องอธิบายอีกมาก จึงตั้งใจปรารถนาจะเรียบเรียงเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นการเฉพาะเกี่ยวกับทำเนียบนาม รากศัพท์และอภิธานศัพท์ในโอกาสต่อไป

อนึ่ง เนื่องจากระหว่างระยะเวลาที่ทำการเรียบเรียงหนังสือนี้ ทางราชการยังมิได้ประกาศใช้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ผู้เรียบเรียงจึงยึดถืออักขรวิธีตามที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2493 และจะแก้ไขในการพิมพ์ครั้งต่อไป จึงขอให้ผู้ใช้หนังสือได้โปรดทราบตามนี้.

ณพพร ดำรงศิริ

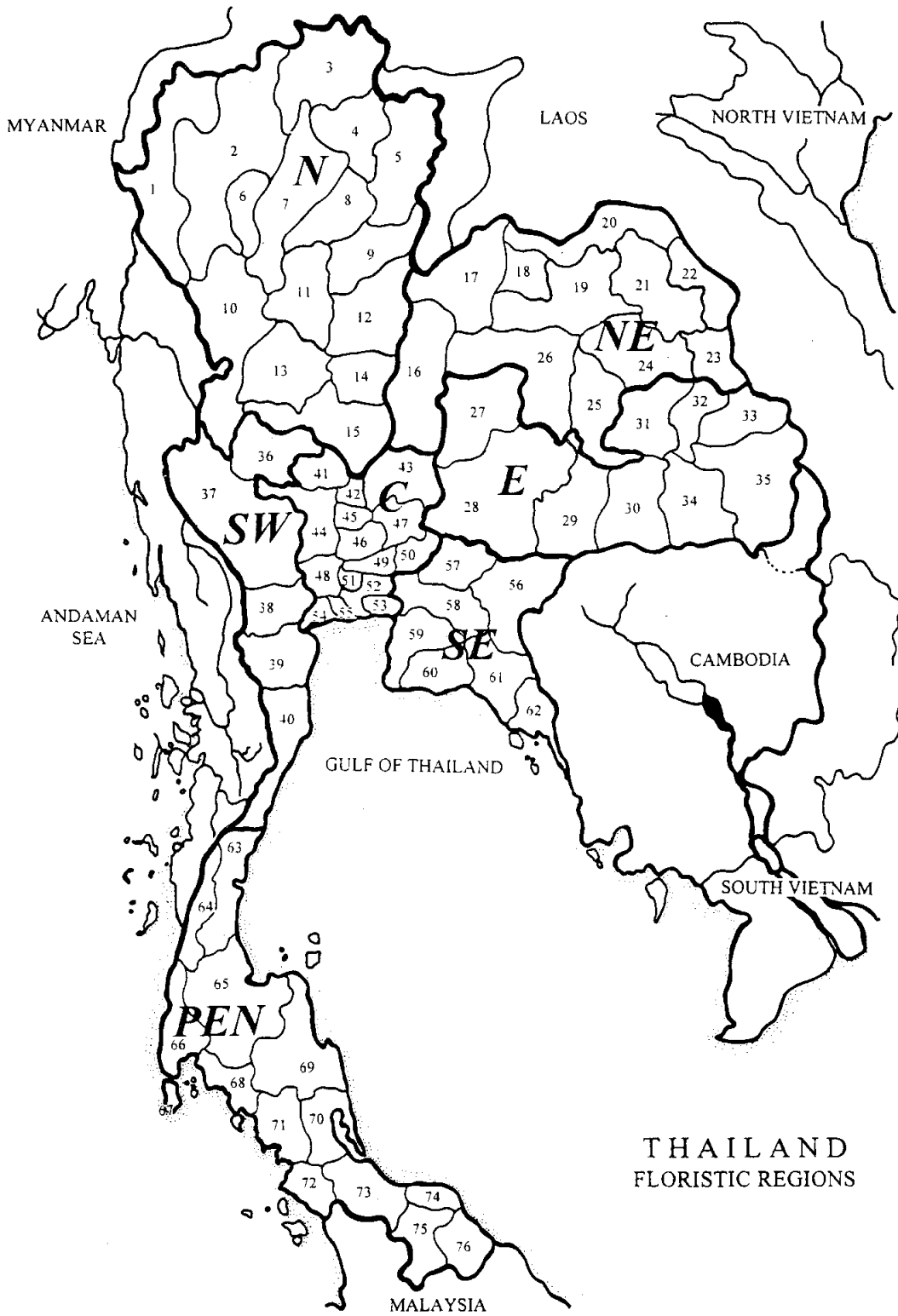
สาขาพฤษศาสตร์ ภาควิชาชีววิทยา
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
กรุงเทพฯ 10240
กันยายน 2528

พฤษกษอนุกรมวิธาน

ณเพพร ดำรงศิริ

รายชื่อจังหวัดในประเทศไทย
LIST OF CHANGWAT OF THAILAND

Amnat Charoen อำนาจเจริญ 33	Phattalung พัทลุง 70
Ang Thong อ่างทอง 45	Phayao พะเยา 4
Bangkok กรุงเทพมหานคร 52	Phetchabun เพชรบูรณ์ 16
Buri Ram บุรีรัมย์ 29	Phetchaburi เพชรบุรี 39
Chachoengsao ฉะเชิงเทรา 58	Phichit พิจิตร 14
Chai Nat ชัยนาท 41	Phitsanulok พิษณุโลก 12
Chaiyaphum ชัยภูมิ 27	Phrae แพร่ 8
Chantaburi จันทบุรี 61	Phra Nakhon Si Ayutthaya พระนครศรีอยุธยา 46
Chiang Mai เชียงใหม่ 2	Phuket ภูเก็ต 67
Chiang Rai เชียงราย 3	Prachin Buri ปราจีนบุรี 57
Chon Buri ชลบุรี 59	Prachuap Kiri Khan ประจวบคีรีขันธ์ 40
Chumphon ชุมพร 63	Ranong ระนอง 64
Kalasin กาฬสินธุ์ 24	Ratchaburi ราชบุรี 38
Kamphaeng Phet กำแพงเพชร 13	Rayong ระยอง 60
Kanchanaburi กาญจนบุรี 37	Roi Et ร้อยเอ็ด 31
Khon Kaen ขอนแก่น 26	Sa Kaeo สระแก้ว 56
Krabi กระบี่ 68	Sakon Nakhon สกลนคร 21
Lampang ลำปาง 7	Samut Prakan สมุทรปราการ 53
Lamphun ลำพูน 6	Samut Sakhon สมุทรสาคร 55
Loei เลย 17	Samut Songkhram สมุทรสงคราม 54
Lop Buri ลพบุรี 43	Saraburi สระบุรี 47
Mae Hong Son แม่ฮ่องสอน 1	Satun สตูล 72
Maha Sarakham มหาสารคาม 25	Sing Buri สิงห์บุรี 42
Mukdahan มุกดาหาร 23	Si Sa Ket ศรีสะเกษ 34
Nakhon Nayok นครนายก 50	Songkhla สงขลา 73
Nakhon Pathom นครปฐม 48	Sukhothai สุโขทัย 11
Nakhon Phanom นครพนม 22	Suphan Buri สุพรรณบุรี 44
Nakhon Ratchasima นครราชสีมา 28	Surat Thani สุราษฎร์ธานี 65
Nakhon Sawan นครสวรรค์ 15	Surin สุรินทร์ 30
Nakhon Si Thammarat นครศรีธรรมราช 69	Tak ตาก 10
Nan น่าน 5	Trang ตรัง 71
Narathiwat นราธิวาส 76	Trat ตราด 62
Nong Bua Lum Phuหนองบัวลำภู 18	Ubon Ratchathani อุบลราชธานี 35
Nong Khai หนองคาย 20	Udon Thani อุตรดิตถ์ 19
Nonthaburi นนทบุรี 51	Uthai Thani อุทัยธานี 36
Pathum Thani ปทุมธานี 49	Uttaradit อุตรดิตถ์ 9
Pattani ปัตตานี 74	Yala ยะลา 75
Phangnga พังงา 66	Yasothon ยโสธร 32

THAILAND
FLORISTIC REGIONS